

یادداشت تخصصی

مهارت آموزی کاتالیزور ورود به بازار کار

با توجه به اینکه مهارت و فناوری یکی از عامل های اصلی رشد و توسعه ی اقتصادی پایدار در کشورها به شمار می رود. به همین منظور آموزشهای فنی و حرفه ای، نقش مهمی را در افزایش اشتغال مولد، بهبود فضای کسب و کار، استفاده ی بهینه از فرصت ها و افزایش کارایی اقتصادی مقاومتی در درون جامعه بر عهده دارند. جوانان با فراگیری مهارت های فنی و حرفه ای در واقع نیروی خلاقیت و کاربردی خود را در یک فضای رقابتی در مسیر خدمت به مردم به کار می گیرند. این آموزشهای مهارتی زمینه ساز ایجاد حرفه های با ثبات است و از پدید آمدن شغل های کاذب و ناپایدار که توسعه ی همه جانبه ی کشور را هدف قرار می دهد و سبب آسیب های مختلف اجتماعی می شود، جلوگیری به عمل می آورد. آموزش های فنی و حرفه ای، افراد را با توجه به شرایط اقتصادی جامعه آماده ی ورود به بازار کار می کند و بدین شکل مهارت های عمومی بازار کار و صنعت را مورد توجه قرار می دهد و کارایی افراد را با توجه به تغییرات تکنولوژی به روز کند.

یکی از پیش نیازهای اساسی و به عبارتی یکی از مولفه های اصلی پیشرفت هر جامعه و کشوری، نیروی انسانی است که موتور محرکه چرخه توسعه اقتصادی، به شمار می رود؛ نیروی انسانی برای تاثیرگذاری بر فرآیند توسعه، نیازمند آموزش در سطوح و ابعاد مختلف است. آموزشهای مهارتی به دلیل توانمندسازی نیروی انسانی به عنوان یکی از ارکان اساسی در برنامه های توسعه و به ویژه توسعه در بعد اقتصادی به شمار می رود که می تواند نقش مهمی را در دستیابی به اهداف توسعه ایفا نماید.

از آنجایی که یکی از پارامترهای مهم رشد و توسعه اقتصادی و اجتماعی هر جامعه تربیت نیروی انسانی کارآمد می باشد، سازمان آموزش فنی و حرفه ای بزرگترین متولی امر آموزش کوتاه مدت منجر به شغل و تربیت کننده نیروی انسانی ماهر است که با انجام فعالیت هایی فرد را برای احراز شغل، حرفه و کسب و کار آماده نموده و یا کارایی و توانایی وی را در انجام آن افزایش می دهد. از سوی دیگر عدم اشتغال نیروی انسانی آثاری زیانبار در مسایل اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی و امنیتی به همراه دارد.

در توسعه ی پایدار، محور توسعه انسان و کلید آن آموزش های فنی و حرفه ای است، می توان با بکارگیری از نگرش ها و رویکردها در کنار آموزشهای مهارت های فنی و تخصصی، به تربیت نیروهای ماهر و متخصص مورد نیاز جامعه پرداخت. این امر باعث ایجاد اشتغال در جامعه می شود. با ارائه آموزش های غیر رسمی فنی و حرفه ای در کنار آموزشهای رسمی عالی تحت عنوان مراکز جوار دانشگاهی می توان در توسعه اشتغال منابع انسانی گام بسیار موثری برداشت. در این راستا نظام جامع مهارت و فناوری به گونه ای طراحی گردیده که با ارائه این نظام جامع، آموزشها در ارتقاء منافع اشخاص، بنگاههای اقتصادی، اقتصاد و اجتماع به ویژه در چالش های بحرانی اشتغال، ریشه کنی فقر، بیمه های اجتماعی و حمایت از رشد اقتصادی تاثیر متقابل دارد.

نرخ بالای بیکاری در ایران و چشم انداز نگران کننده ای که از وضعیت بازار کار و پیامدهای ناگوار اقتصادی و اجتماعی در کشور وجود دارد، لزوم برنامه ریزی و سیاست گذاری دقیق را می طلبد. در این راستا، شناخت ویژگی ها و میزان اشتغال ایجاد شده در بخش های مختلف در طی سال هایتمادی، می تواند دستیابی به راه حل های مناسب برای ایجاد اشتغال را فراهم سازد. دولت علاوه بر افزایش اشتغال مولد و پایدار از طریق فعال کردن اقتصاد، لازم است تا از آموزش های فنی و حرفه ای حمایت گسترده ای نماید و آموزش های فنی و حرفه ای باید با نیازسنجی از بازار کار، مهارت و دانش علمی مورد نیاز، وضعیت کار را ارتقاء بخشد.

آموزش فنی و حرفه ای سهم مهمی در قدرت رقابت پذیری و رفاه در جهان مبتنی بر اقتصاد دانش به عهده دارد و باید به عنوان یک کلید اصلی جهت کاهش فقر، ارتقاء صلح، حفظ محیط زیست، بهبود کیفیت زندگی برای همه و کمک برای دستیابی به توسعه پایدار عمل نماید.

چالش عمده آموزشهای فنی و حرفه ای برآورده کردن نیازهای مهارتی در حال تغییر افراد و دنیای کار است. کل کشورهای توسعه یافته در حال تلاش برای یافتن، تعریف کردن و توسعه شایستگی هایی هستند که در اکثر حرفه ها مفید و کاربردی باشند، به طوری که افراد را برای انجام موفقیت آمیز دامنه ای از موقعیت های شغلی مختلف آماده نموده و توانایی حل مشکلات پیش بینی نشده را داشته باشند تا بتوانند خود را با تغییرات محیط کار و زندگی اجتماعی سازگار نمایند.

مهارت‌های مورد نیاز قرن بیست و یکم در عصر اقتصاد دانش بنیان که در سیستم آموزش سنتی مفقود می‌باشند شامل مواردی همچون، خلاقیت جهت توسعه و به دست آوردن مزیت رقابت، نوآوری شایستگی‌های فنی و مهارتی نرم شامل رهبری، کار تیمی و شایستگی‌های اثربخش خود تنظیمی.

بنابراین ارتباط تکمیلی بین فناوری اطلاعات و سرمایه انسانی ممکن است که عامل مهمی در جهت توضیح تغییر جهت به سمت نیروی کار، مهارت یافته باشد. رشد دائمی فناوری و جهانی شدن گفتمان جدیدی را به توسعه برنامه درسی؛ به عنوان پلی جهت ارتباط بین برنامه درسی با آموزش و ارزیابی و دنیای کار معرفی کرده است.

بنابراین آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در راستای تربیت منابع انسانی ماهر در دنیای رقابتی و دائماً در حال تغییر، از اهمیت بسزایی برخوردار است و لازم است به صورت دوره‌ای این آموزش‌ها به روز شوند و در تلفیق با فناوری‌های نوین کارایی آموزش در جهت اشتغال بالاتر رود.

مهارت‌های تخصصی یا حرفه‌ای، افراد را برای احراز شغل و کسب و کار آماده می‌کنند و یا کارایی آنان را در انجام آنها افزایش می‌دهند. سهم بری عادلانه عوامل در زنجیره تولید مصرف متناسب با نقش آنها در ایجاد ارزش، به ویژه افزایش سهم سرمایه انسانی از طریق ارتقای آموزش، مهارت، خلاقیت، کارآفرینی و تجربه در راستای توجه به آموزش‌های فنی و حرفه‌ای است. در بسیاری از کشورهای پیشرفته، اکثر جوانان و افراد جویای کار بیش از اینکه به تحصیل در دانشگاه‌ها و اخذ مدارک رسمی دانشگاهی فکر کنند، به طی دوره‌های مهارتی و فنی و حرفه‌ای مبادرت می‌ورزند و همین مهارت‌ها در حد تکنسینی برای ورود آنها به بازار کار کافی است.

بدون شک آموزش‌های مهارتی حلقه مفقوده اشتغال و کارآفرینی در کشور است و راه حل اساسی برای ایجاد باور در مدیران دولتی و خصوصی در اهمیت آموزش‌های مهارتی، استقرار نظام صلاحیت حرفه‌ای است. در ایران شرط لازم و کافی برای احراز یک شغل، داشتن مدرک تحصیلی یا دانشگاهی مرتبط است. اما در نظام صلاحیت حرفه‌ای داشتن مدرک شرط لازم ولی برای احراز شغل کافی نیست. علت این است که اخذ مدارک تحصیلی دانشگاهی نشان دهنده اطلاعات کلی افراد در حوزه‌های مهندسی، علوم پایه، کشاورزی، علوم انسانی، پزشکی و غیره است. نگاهی به نظام طبقه بندی مشاغل در کشورهای پیشرفته نشان می‌دهد که در فهرست دانش و مهارت مورد نیاز برای احراز بسیاری از شغل‌های تخصصی، بیش از مدرک تحصیلی، مهارت عمومی و تخصصی مورد نیاز است.

به نظر می‌رسد مراجع قانون گذار می‌بایست برای ارتقای کیفیت و کارایی نیروی انسانی شاغل در بخش‌های دولتی و خصوصی و عمومی نگاهی ویژه به آموزش‌های عالی مهارتی داشته باشند، موضوعی که به اندازه کافی برای آن قانون، مصوبه، سازمان و نیرو وجود دارد و تنها یک هم‌گرایی و عزم ملی برای عملیاتی شدن آن مورد نیاز است. از طرفی از خصیصه‌های مهم آموزش‌های فنی و حرفه‌ای بحث کارآفرینی آن است. تربیت نیروی کار ماهر برای بازار کار از یک سو و همچنین ایجاد فرصت شغلی با آموزش‌های ارائه شده از سویی دیگر باعث ایجاد خلاقیت و در نتیجه شغل برای افراد خواهد شد. آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در بخش‌های خدمات، فرهنگ، هنر و کشاورزی ارائه می‌شود و با استانداردهای بین‌المللی نیز همراه است که ضرورت و لزوم استفاده و توسعه این آموزش‌ها را در جهت اشتغال موفق‌تر جوانان نشان می‌دهد.

تهیه و تنظیم: مریم سلیمانی

محل خدمت: اداره موسسات کارآموزی آزاد استان

آبان ماه سال ۱۴۰۰

